

بررسی تطبیقی مفهوم قدرت فوکو در اشعار «کوه سفید» شلی و «دماوندیه» بهار

ناصر ملکی*

۱. دانشیار زبان و ادبیات انگلیسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۱/۲۷)

چکیده

این مقاله به بررسی تطبیقی شعر «کوه سفید» پرسی شلی، شاعر بریتانیایی و قصیده «دماوندیه» ملک‌الشعرای بهار بر مبنای نظریه قدرت میشل فوکو می‌پردازد. به باور فوکو، برای داشتن و حفظ هویت و قرار گرفتن در زنجیره اجتماعی، مردم هر جامعه‌ای باید از ایدئولوژی برتر جامعه خویش پیروی کنند، تا جز هم قدرت به حساب آیند. نویسندگان این مقاله بر این باورند که بهار و شلی، با تمرکز بر موضوع قدرت، ماهیت و تأثیر آن بر جامعه معاصر خویش، انتظارات خود از این جوامع و تعامل مردم با قدرت را به تصویر کشیده‌اند. شعر بهار آغازی کند و آرام دارد، اما با خروشی که نماد انقلاب است، پایان می‌یابد. شعر شلی با خروش که باز هم نماد انقلاب است، آغاز می‌شود و در پایان به سکون می‌رسد. در این بین، بهار کوه دماوند را به انقلاب علیه شرایط حاکم فرامی‌خواند و شلی نیز معتقد است که سرانجام، این قدرت چون یخ از فراز کوه سفید آب و سرازیر می‌شود. نتیجه آنکه هر دو شاعر ضمن نقد قدرت حاکم زمان خویش، با بهره‌گیری از بن‌مایه‌ها و تصاویر مشابه، انقلاب و واژگونی ساختار حاکم را چاره نجات جامعه از تسلط قدرت حاکم معرفی می‌کنند. به منظور انسجام بیشتر، پایگاه نظری این تحقیق با تکیه بر مفهوم ادبیات جهان و تعریف «هان ساسی»، تطبیق‌گرای معاصر، در این زمینه به تحلیل گفتمان مشابه این دو شاعر از منظری جهان‌شمول به پدیده ادبیات می‌پردازد.

کلیدواژه‌ها: کوه سفید، دماوندیه، میشل فوکو، ملک‌الشعرا بهار، پرسی شلی، ادبیات جهان.